

Citiți lecția din manual: *Învățământul public între educație și control ideologic*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Învățământul public între educație și control ideologic

1. Educația în perioada comunistă

- 1947-1989 - pentru regimul totalitar din România educația a reprezentat un mijloc de impunere a ideologiei oficiale și de formare a „*Omului Nou*”;
- comuniștii au proclamat, după model sovietic, reorganizarea învățământului pe baze democratice, după învățăturile marxist-leniniste, lichidarea analfabetismului și accesul egal la educație;
- 1948-1956 - Campania de alfabetizare: regimul comunist a demarat un amplu program de alfabetizare, în care au fost implicați învățători, profesori și activiști voluntari ⇒ scăderea numărului de analfabeți de la 54.3% în 1930 la cca. 10% în 1956 din totalul populației.
- 1948-1978 - prin legile educației s-a urmărit îndoctrinarea comunistă a tinerelor generații:

I. Decretul nr. 175/3 august 1948: a instituit un sistem de stat, laic, unitar și gratuit, subordonat regimului comunist. După model sovietic, acesta a democratizat accesul la educație (educația de masă și „*pentru mase*”), dar a introdus obligativitatea uniformei, studierii limbii, geografiei și istoriei ruse (1948-1964: începând cu clasa a IV-a) și a eliminat influența religioasă, restructurând educația pe baze „*realist-științifice*”. Învățământul de stat a fost organizat pe cinci niveluri: preșcolar (creșe și grădinițe, pentru copii de 3-7 ani), elementar (a cuprins șapte clase, iar primele patru clase au fost obligatorii), mediu (licee, școli pedagogice, tehnice și profesionale), superior (pregătirea unor generații de cadre care să aplice politica partidului în aparatul de stat) și școli speciale (copii cu nevoi speciale și/sau handicap). 1948-1964 - manualele unice au fost copii ale celor din U.R.S.S., iar notarea elevilor s-a făcut după modelul sovietic, de la 1 la 5. Principalele materii din ciclul primar au fost limba și literatura română, istoria, geografia, matematica, științele naturii și educația fizică.

II. Legea nr. 11/13 mai 1968: apărută ca urmare a distanțării de Moscova, s-a caracterizat printr-o relativă liberalizare, ce a prevăzut învățământul obligatoriu de zece ani, a acceptat învățarea unor limbi moderne străine (engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană și portugheză, alături de rusă), s-a revenit la vechiul sistem de notare (de la 1 la 10), s-au diversificat școlile profesionale (educația a fost corelată cu activitățile productive), învățământul preuniversitar a asigurat tinerilor o bună pregătire, iar cel universitar a format elitele și cercetătorii din diverse domenii.

III. Legea nr. 28/21 decembrie 1978: a reglementat învățământul în conformitate cu ideologia de partid și propaganda concentrată în jurul cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu, punând accentul pe formarea multilaterală, patriotism și integrarea învățământului cu producția. Una dintre cele mai importante schimbări a fost „*politehnicizarea*” învățământului românesc, științele umaniste ajungând să aibă un rol marginal, în comparație cu cele exacte, considerate mai importante, deoarece au contribuit la formarea muncitorilor și inginerilor, iar majoritatea liceelor teoretice au fost transformate în licee industriale. Structura învățământului preuniversitar: primar (clasele I-IV), gimnazial (clasele V-VIII) și liceal (treapta I: clasele IX-X; treapta a II-a: clasele XI-XII; pentru promovarea în clasa a XI-a a fost susținut un examen de treaptă), anul școlar fiind împărțit în trei trimestre. La finalul clasei a XII-a elevii au susținut examenul de bacalaureat.

2. Politizarea educației

- atmosfera din școlile românești comuniste a fost una rigidă, cu reguli stricte, (nerespectarea lor a atras adesea pedepse dure, inclusiv corecții fizice), fiind vorba de un sistem semi-militarizat, aplicat pentru a pregăti copilul pentru supunerea în fața superiorului și a partidului (raportul dat în careul din curtea școlii, jurământul în fața drapelului, salutul pionieresc și defilarea în uniforme de paradă);
- prin accentul pus pe cantitate, calitatea a fost neglijată, fapt cunoscut în epocă ⇒ eliminarea spiritului critic, a spontaneității și a creativității, în vederea formării unui subiect manevrabil.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=yI4NkUOcK68>

https://www.youtube.com/watch?v=9J_1DmeJsWU

Fișă de lucru: Regimurile comuniste în secolul al XX-lea

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Născut la 7 septembrie 1902, Gheorghe Vasilachi (Ministru al Învățământului, 1948) a fost absolvent de patru clase elementare, de meserie tinichigiu. La scurt timp după abdicarea regelui Mihai, a avut loc prima ședință a cadrelor superioare ale P.C.R. și P.S.D., Gheorghe Vasilachi, în acel moment subsecretar de stat la Ministerul Învățământului, insistând pe nevoia unei munci de lămurire a maselor, a unei munci care să conducă la deștrădăcinarea în masă a ideii monarhice. Pentru activismul său, Gheorghe Vasilachi a fost răsplătit din plin de regimul pe care l-a servit, el devenind membru al C.C. al P.M.R., ministru al minelor și petrolului, director adjunct al Institutului de Istorie al P.C.R. (unde i-a succedat lui Constantin Pârvulescu, de profesie ajutor mecanic).”

(Adrian Gorun, Tiberiu Horațiu Gorun, *Regimul comunist din România și legiferările din educație*)

B. „Ce am urât mai mult? Cred că sarafanul, al cărui material a fost de proastă calitate și care nu a ținut nici de frig și nici de cald. Bentița pe care am purtat-o întotdeauna conștiincioasă pe cap, liceul ale cărui ziduri au amintit de închisoare (...). Nu s-a putut intra oricum, doar dacă ai avut toate elementele obligatorii: bentița, dres albastru, pantofi negri și astfel ai trecut de gardienii de la poartă, adică profesorii de serviciu și directoarea Popescu (...). Și cântecele patriotice au avut un oarecare ecou în mintea mea. Și astăzi, când le aud întâmplător, îmi vin în minte fragmente din viața mea trăită în comunism. Manualele de istorie care l-au venerat pe dictator și care ne-au mințit. Manualele pe care le-am distrus în 1989 într-un moment de furie. Manualele după care am învățat minciuni. Atâția ani pierduți în falsitate...”

EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT (Teodora Păun, *Elevii în regimul comunist*)

1. Numiți, pe baza sursei B, regulile vestimentare obligatorii în școală, în perioada comunistă.
2. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor la ascensiunea profesională a ministrului învățământului.
3. Menționați, pe baza sursei B, atitudinea autoarei față de manualul de istorie și un motiv al acesteia.
4. Prezentați trei deosebiri între sistemul de învățământ din perioada comunistă și cel din zilele noastre.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrinu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
8. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
9. Kenyon, Paul, *Copiii nopții: povestea stranie și eroică a României moderne*, Editura Litera, București, 2022.
10. Cioroianu, Adrian, *Pe umerii lui Marx: O introducere în istoria comunismului românesc*, Editura Curtea Veche, București, 2013.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT